

Gemeenteraad gemeente Berkelland

Zaaknummer : 443107

Onderwerp : Ondersteuning in het kader van energiearmoede

Verzonden : 27 OKT. 2022

Geachte leden van de raad,

De kosten van de basisvoorzieningen stijgen sterk. De meest recente inflatiecijfers breken alle records en de energieprijzen zijn erg hoog. Vanuit Voormekaar, vrijwilligersorganisaties en schuldhulpverleners ontvangen wij signalen dat steeds meer inwoners moeite hebben met het betalen van de boodschappen en de energierekening. De vraag ligt voor of wij als gemeente voldoende doen om deze situatie het hoofd te bieden. In deze raadsbrief geven wij een beeld van de ondersteuning die er is, zowel vanuit het Rijk als vanuit ons als gemeente. Ook schetsen wij wat wij de komende tijd aanvullend doen om inwoners met financiële problemen te ondersteunen. Deze raadsbrief heeft de volgende opbouw:

1. Impact van energiearmoede op de inwoners en de ondersteuning die er voor de inwoners is, zowel vanuit het Rijk als de gemeente
2. Ondersteuning van ondernemers
3. Ondersteuning voor verenigingen
4. Lange termijn: inzet op energiebesparende maatregelen

1. Impact op de inwoner

We zien dat meer inwoners vanwege hun financiële situatie aankloppen bij de gemeente. Ondanks een afname van ons bijstandsbestand met circa 33% in het afgelopen jaar, is het aantal aanvragen bijzondere bijstand over dezelfde periode sterk toegenomen. Voor veel inwoners is de rek er uit en biedt de energietoeslag niet langdurig verlichting. Ook doen de problemen zich voor bij inwoners in vrijwel alle inkomensgroepen. De doelgroep laat zich dus niet kaderen in minimumnormen. Gelet op de naderende winter en de hoge inflatie is onze inschatting dat armoede significant zal toenemen. Deze inschatting wordt ook door professionals in het veld onderschreven. Er wordt, ten aanzien van sociale zekerheid, ondersteuning vanuit zowel het Rijk als vanuit onze gemeente aangeboden.

Het Rijk voert nu het volgende beleid:

- Ten eerste heeft de doelgroep minima (tot 120% van wettelijk minimuminkomen) de energietoeslag kunnen aanvragen ter hoogte van €1.300,- (in 2023 is er opnieuw een energietoeslag van €1.300, voor huishoudens met een laag inkomen) en zijn de energiebelastingen verlaagd.
- Elk huishouden met een energieaansluiting krijgt in november en december een bijdrage van €190,-.
- In de op Prinsjesdag gepresenteerde Rijksbegroting is een flink bedrag uitgetrokken om de

energiekosten onder controle te brengen, het minimumloon te verhogen en de koopkracht zoveel mogelijk te repareren. Uit doorberekeningen van het CBS blijkt dat lage/gemiddelde inkomens hun koopkracht in 2023 met 7,4% zullen zien stijgen. Minima-inkomens kunnen uitgaan van een toename van 8,5% van hun inkomen als gevolg van deze maatregelen. Recent is duidelijk geworden dat de aanpak energiearmoede vanuit het Rijk, zoals het energieplafond, ruimhartiger wordt ingezet dan verwacht. Dit is in de berekeningen van het CBS nog niet meegenomen.

- Ook is minister Schouten met de branchevereniging voor schuldhulpverleners (NVVK) en vertegenwoordigers van schuldeisers in overleg om coulance te betrachten bij het innen van openstaande schulden of achterstanden. Dit in aanvulling op de bestaande afspraken om zeer prudent om te gaan met uithuisplaatsingen en afsluitingen.

- Tenslotte werkt het Rijk aan een Noodfonds voor inwoners in de schuldhulpverlening die het hoofd niet boven water kunnen houden.

Deze maatregelen in acht nemend, verwachten wij dat er vanaf begin 2023 voor inwoners financieel gezien veel ten positieve verandert ten opzichte van de huidige situatie.

Als gemeente voeren wij nu al het volgende beleid:

- Onze reguliere aanpak armoede en schulden staat stevig in de schoenen als we die vergelijken met andere gemeenten die mogelijk nu meer nieuw beleid móeten opzetten. Onze stevige en continuerende inzet op vroegsignalering, de ondersteuning van gedupeerden van de Toeslagaffaire, de integrale ingang vanuit Voormekaar en het sociaal domein-breed gedeelde 'werken vanuit de bedoeling'-gedachtegoed, zijn hier een aantal voorbeelden van. Het vormt een solide basis waar inwoners op terug kunnen vallen als dat nodig is.

- Als gemeente vervullen we een essentiële signaleringsfunctie. Met Voormekaar, Fijnder, de contactpersonen van het Gebiedsteam, de Stadsbank Oost Nederland, vrijwilligers en (welzijns)organisaties zijn afspraken gemaakt. Vanuit deze organisaties ontvangen wij regelmatig signalen en proberen wij een zo actueel en volledig mogelijk beeld te krijgen van de situatie in Berkelland. Dit is en blijft ons belangrijkste instrument.

- Wij keren de energietoeslag zo vroeg mogelijk uit. De inzet van het Dagelijks Bestuur van Fijnder is om de energietoeslag 2023 in elk geval voor een gedeelte al vanaf november uit te keren. Onze ervaring leert dat deze toeslag voor drie tot vier maanden soelaas biedt.

- Als gemeente hebben we een maatwerkbudget Participatiewet dat we in kunnen zetten om vanuit de bedoeling van de wet te handelen. Dit instrument kan door de medewerker van Vroeg erop Af en aan de hand van een afwegingskader worden ingezet als er geen andere oplossingen voor handen zijn.

- We communiceren veel en duidelijk over de mogelijkheden van ondersteuning: onder andere via social media, persberichten, de websites van Fijnder en de gemeente en via partners als de Stadsbank, Schuldhulp op Maat, Humanitas en de bibliotheek.

Wat doen we de komende tijd aanvullend om inwoners te helpen?

Wij verwachten de komende wintermaanden, dus op de korte termijn, een toename van het aantal inwoners dat het financieel niet meer redt. Voor deze groep zijn energiebesparende en verduurzamingsmaatregelen op de korte termijn niet voldoende. De aangekondigde maatregelen vanuit het Rijk hebben voor een deel vanaf begin 2023 effect. Daarnaast zien we dat we niet iedereen bereiken. Daarvoor zijn verschillende redenen (laaggeletterdheid, of dat mensen die in een crisissituatie niet meer open staan voor schriftelijke communicatie, of het is voor hen onduidelijk bij welk loket ze zich moeten melden). Als gemeente kiezen we er daarom voor om tijdelijk aanvullende maatregelen te nemen, aanvullend op wat het Rijk doet en meer intensiever in te zetten op wat wij als gemeente nu al doen. Wij streven er hierbij naar om de doelgroep maximaal te bereiken. Deze aanpak lichten wij hieronder toe.

a. Uitbreiding vroegsignalering

Vanwege de stijging van het aantal hulpaanvragen, breiden we de bestaande aanpak van vroegsignalering bij Voormekaar tijdelijk uit. Onze medewerkers vroegsignalering bieden, aanvullend op het inventariseren van de schuldenlast en het eventueel doorverwijzen, concrete adviezen en

hulp bij de financiële administratie van inwoners. Wij merken dat deze aanpak effectief is en oplossingen biedt voor de lange termijn. Ook het Rijk benoemt in haar begroting de inzet van vroegsignalering als een bewezen gebleken interventie.

Met de extra inzet op vroegsignalering kan bij een groot deel van de inwoners die aankloppen bijvoorbeeld winst geboekt worden door bestaande regelingen optimaal te benutten of bepaalde uitgaven te beperken. De kennis hierover ontbreekt bij veel inwoners, maar dit hebben wij gelukkig wel in huis vanuit vroegsignalering. Medewerkers kunnen op basis van maatwerk bekijken of toeslagen wel volledig benut worden, of bijvoorbeeld de beslagvrije voet correct bepaald is en welke regelingen wij als gemeente nog hebben. Er is ook aandacht voor besparingen op persoonlijk vlak. Denk hierbij aan overstappen van energie- of internetleverancier en hulp bij stoppen met roken.

b. Verstevinging aanpak financieel/administratief advies

Het individuele karakter van de financiële zorgen (iedere inwoner wordt op een andere wijze geconfronteerd met voornoemde problemen), maakt dat onze aanpak moet uitgaan van maatwerk. We willen daarom medewerkers op financiële administratie inzetten die, parallel aan de besparingstips van de energiecoaches, inwoners helpen met hun financiën. Deze medewerkers financiële administratie doet hiervoor op basis van maatwerk suggesties aan inwoners om de financiële situatie te verbeteren. In de gevallen waarin de situatie op geen enkele manier te verbeteren is, kan – wederom op basis van maatwerk en de professionele overtuiging van de medewerker – het maatwerkbudget Participatiewet worden aangesproken om de aanpak sluitend te maken. Op deze manier maken we gebruik van de bestaande en in de praktijk effectief gebleken infrastructuur en methodes vanuit vroegsignalering. Hiervoor zullen we per direct het maatwerkbudget Participatiewet van €25.000,- ophogen naar €100.000,- totaal. Indien dit nodig blijkt, zullen we dit verder ophogen. Wij informeren uw raad hier vanzelfsprekend over.

c. Communicatie over regelingen en ondersteuning voor inwoner

We proberen tot nu toe inwoners die het financieel moeilijk hebben via brieven en algemene communicatie te attenderen op de regelingen die er zijn. We stoppen daar niet mee, maar intensiveren onze communicatie-aanpak. Dit betekent dat we ervoor kiezen om als gemeente naar de mensen toe te gaan. Dat doen we op verschillende manieren om daarmee een zo groot mogelijke groep inwoners te bereiken. Denk aan de inzet van ambassadeurs in de buurt, het bezoeken van bestaande ontmoetingsmomenten en het gesprek op de markt, in de wijk en in de kernen.

2. Ondersteuning ondernemers

We brengen 'energiescans' actief onder de aandacht van ondernemers met als doel om (energiebesparings)kansen in kaart te brengen, waarmee de ondernemer direct aan de slag kan. Naast bovenstaande hebben we vanuit Team EZ / Duurzaamheid op Achterhoeks niveau (met CIVON, 8RHK Ambassadeurs, RCT Gelderland) overleg hierover.

3. Ondersteuning verenigingen

Het Rijk werkt aan maatregelen ter ondersteuning van verenigingen. Bij de algemene beschouwingen is door Pieter Heerma, Gert-Jan Segers en Farid Azarkan een motie ingediend en aangenomen door de Tweede Kamer. 'Het kabinet wordt verzocht om bij de zoektocht naar oplossingen voor het mkb ook te kijken naar gerichte ondersteuning van maatschappelijke voorzieningen en verenigingen, daarbij te kijken of gemeenten hierbij een rol kunnen spelen, en de Kamer hier voor 1 november over te informeren.' Ondertussen zitten we niet stil. De Sport Federatie Berkelland (SFB) heeft een inventarisatie uitgevoerd onder de Berkellandse sportverenigingen om op te halen welke gevolgen zij ondervinden van de stijgende energieprijzen. Deze inventarisatie wil de SFB op de ALV van 30 oktober bespreken. Daarna verwachten we dat de SFB de uitkomsten met ons deelt en kijken we of de Rijksmaatregelen hierop aansluiten, of dat er meer nodig is. Van cultuurverenigingen hebben wij nog geen signalen ontvangen dat ze problemen hebben met stijgende energiekosten. Wij vinden dat contributieverhoging als gevolg van de stijgende

energieprijzen niet wenselijk is. Tegelijk kan het college ook niets uitsluiten. Wij steunen het Gelders jeugdfonds sport en cultuur. Het Jeugdfonds Sport & Cultuur Gelderland betaalt de contributie / het lesgeld voor kinderen en jongeren uit gezinnen waar te weinig geld is voor een sportclub, muziek- of dansles, schilderen, theaterschool of een andere creatieve cursus. De zwembaden in Berkelland inventariseren of ze de tegemoetkoming energiekosten (TEK) nodig hebben en kunnen aanvragen.

4. Lange termijn: inzet op energiebesparende maatregelen

Zoals eerder in deze raadsbrief is opgemerkt, hebben energiebesparende en verduurzamingsmaatregelen op de lange termijn effect op de hoogte van de energierekening. Wij beschrijven kort wat wij nu al doen om energiebesparing en verduurzaming te stimuleren en welke plannen wij hebben voor de komende periode.

In de afgelopen jaren zijn er meerdere regelingen voor onze inwoners en bedrijven opengesteld om energiebesparende maatregelen te stimuleren. Een van de bekendste is de SVn-Toekomstbestendig wonen lening. Er zijn leningen mogelijk tussen de €2.500,- tot max. €50.000. Voor inwoners die op grond van hun inkomen niet in aanmerking komen voor een lening, is er de Maatwerklening. Daarnaast bestaat de Verzilverlening, bij deze lening kan gebruik gemaakt worden van de overwaarde van een huis. Voor ondernemers is er de mogelijkheid voor een zakelijke lening via de SVn. Naast deze leningen heeft Berkelland al jaren de 'Berkelland bespaart regeling', deze is bedoeld voor isolerende maatregelen aan de woning. De subsidie is eenmalig maximaal €500,- als de kosten €1.500,- of meer zijn. En er is een subsidieregeling voor maatschappelijke initiatieven met een maximum van €10.000,-.

Het Energieloket van de AGEM, de uitvoerende organisatie voor de Achterhoekse gemeenten, is bedoeld voor bewustwording, stimulering en ondersteuning van inwoners bij energiebesparing. Dat doet het Energieloket op verschillende manieren. Zo kunnen inwoners gebruik maken van laagdrempelig advies van een energiecoach of van een gespecialiseerd energieadviseur voor een advies op maat. Daarnaast informeert het Energieloket inwoners over de financiële ondersteuningsmogelijkheden. Ook binnen het project Heerlijk Thuis in Huis is er bij de huisbezoeken door vrijwilligers aandacht voor energie en duurzaamheid.

Specifieke uitkering van het Rijk

Als extra impuls heeft het Rijk ons in juni via de specifieke uitkering eenmalig €947.807,- uitgekeerd. Dit bedrag is bedoeld om huishoudens met energiearmoede te ondersteunen bij het nemen van energiebesparende maatregelen. Tot en met 31 december 2024 hebben we de tijd om deze middelen uit te geven. Een eerste stap is om het geld in te zetten via het project energiemaatjes van de AGEM, zoals in bovenstaande paragraaf beschreven. Daarnaast willen we onderzoeken hoe we de 'Berkelland bespaart regeling' kunnen aanpassen om ook huishoudens met energiearmoede te bereiken. Verder zijn er plannen om in regionaal verband tot structurele oplossingen te komen, naar bijvoorbeeld het idee van de Arnhemse 'energiebank'. Omdat energiearmoede een nieuw onderwerp is zijn we lerende en blijven we de komende periode kijken naar een aanpak voor de lange termijn. Verder zal de aanpak voor huishoudens met energiearmoede onderdeel worden van het Energieuitvoeringsprogramma 3.

Gemeentelijk vastgoed

De gemeente beschikt over gemeentelijk vastgoed waaronder een aantal sporthallen, gymzalen en gemeentewerf. Hierbij zetten we als eerste bewustwording bij de gebruikers van dit vastgoed om energie te besparen. Daarnaast kijken we of het energieverbruik kan worden verlaagd door een betere aansturing van het Gebouw Beheer Systeem (GBS). Het verder verduurzamen zal per pand worden bekeken als onderdeel van het beleid omtrent dat gebouw. De verduurzaming van sportvastgoed komt ook aan de orde in de op te stellen sport- en beweegvisie en dan meer gedetailleerd het kader voor sportvastgoed en zwembaden.

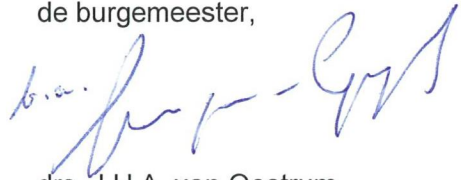
Wij hopen u met deze raadsbrief een goed beeld te hebben gegeven over de ondersteuning die er is op het gebied van energiearmoede en waar we de komende tijd extra inzet op plegen om inwoners en ondernemers te helpen.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers.

drs. J.H.A. van Oostrum

Kopie aan:
- Archief